

Ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman toteutuminen vuonna 2019**Ympäristöjohtaja Tanja Leppänen
Alueellinen ympäristönsuojelu**

Elintarvikelain, terveydensuojelulain ja tupakkalain sekä eläinlääkintähuoltolain mukaan kunnan tulee laatia ja hyväksyä säännöllistä valvontaa koskeva valvontasuunnitelma siten, että valvonta on laadukasta, säännöllistä ja terveyshaittoja estävää. Kunnan valvontasuunnitelmassa on otettava huomioon ympäristöterveydenhuollon yhteinen valtakunnallinen ja toimialoja koskevat valvontaohjelmat paikallisten valvontatarpeiden mukaisesti sekä riskiperusteisesti.

Valvontasuunnitelmaan on sisällytetty seuraavia asioita:

- tarkastusten sisältö
- valvontakohteiden tarkastustiheys
- valvonnan painopisteet
- valvontaprojektit
- voimavarat ja niiden jakautuminen toimialoittain
- näytteenottosuunnitelmat
- laboratoriot ja ulkopuoliset asiantuntijat, joihin valvonta tukeutuu
- valvonnasta perittävät maksut
- koulutussuunnitelma
- valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi

Ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma on laadittu vuosille 2015 – 2019. Ympäristö- ja rakennuslautakunta on hyväksynyt valvontasuunnitelman 11.12.2014 § 137. Valvontasuunnitelman päivitys vuodelle 2019 on hyväksytty ympäristö- ja rakennuslautakunnassa 13.12.2018 § 94.

Ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma sisältää elintarvikevalvonnan, terveydensuojeluvalvonnan ja tupakkalain valvonnan. Valvontasuunnitelmassa on määritelty toimialakohtaisesti valvontakohtetyyppien tarkastusmäärät, suurelta osin myös valvontakohteiden tarkastukset sekä osalle toimialakohtaisesti myös näytteiden ottaminen ja niiden määrät. Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi on tehty VATI- ja VYHA-järjestelmiä käyttäen. Aluehallintovirastolla ja keskushallintovirastoilla on oikeudet katsella kuntien tekemien tarkastusten määriä ja kohdetumista hyvinkin yksityiskohtaisesti.

Eläinlääkintähuollon suunnitelma vuosille 2015-2019 on hyväksytty ympäristö- ja rakennuslautakunnassa 12.3.2015 § 37. Eläinlääkintähuollon valvontasuunnitelman päivitys vuodelle 2019 on hyväksytty ympäristö- ja rakennuslautakunnassa 28.3.2019 § 29.

Ympäristöterveydenhuollon resursseista vuonna 2019 on elintarvikevalvontaan käytetty eniten voimavaroja n. 50 %. Terveystoiminnan valvontaan on käytetty myös merkittävä osa voimavaroista n. 45 %. Loput voimavaroista on käytetty tupakkalain valvontaan n. 5 %.

Kokonaisuutena ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma 2019 on toteutunut hyvin. Valvontasuunnitelman toteutumista on vaikeuttanut uuden ympäristöterveydenhuollon VATI-tietojärjestelmän käyttöönotossa ilmenneet viat, toimintahäiriöt ja käytettävyysongelmat. Lupa- ja ilmoitusasiat on saatu hoidettua ja terveyshaittoihin liittyviin epäilyksiin ja valituksiin on reagoitu. Valvontaa on kohdistettu kaikkiin ympäristöterveydenhuollon edellä mainittuihin toimialoihin. Valvontasuunnitelmaa laadittaessa on otettu huomioon, että resursseista huomattava osa menee muuhun kuin valvontasuunnitelman mukaiseen säännölliseen valvontaan. Erityisesti terveydensuojelun valvonnassa muiden kuin valvontasuunnitelman mukaisesti tehtävien hoitaminen vie paljon voimavaroja. Varsinkin asuntojen terveydellisiin olosuhteisiin liittyvät toimenpidepyynnöt ovat lisääntyneet voimakkaasti 2010 -luvulla ja asuntojen tarkastuksiin on käytetty viime vuosina paljon työaikaa.

Itä-Suomen aluehallintovirasto teki marraskuussa 2018 useampana päivänä arviointi- ja ohjauksikäyntejä ympäristöterveydenhuoltoon. Arviointi- ja ohjauksikäynti perustuu aluehallintovirastolle asetettuun veloitteeseen ohjata ja valvoa ympäristöterveydenhuoltoa alueellaan ja arvioida kuntien ympäristöterveydenhuollon järjestämistä ja toteuttamista. Arviointi on toteutettu tarkastelemalla aluehallintovirastolla käytössään olevaa sekä sille erikseen toimitettua etukäteismateriaalia. Arviointi kohdistui koko ympäristöterveydenhuoltoon. Eläinlääkintähuollon arviointi toteutettiin asiakirja-tarkastuksena. Valvontasuunnitelman toteutumisen arvioinnissa on otettu huomioon aluehallintoviraston arviointiraportti.

Käytössä on ollut VATI-tietojärjestelmä, jonka kautta tiedot on syötetty valtakunnalliseen tietojärjestelmään. Vati:n rinnalla on käytetty aikaisemmin käytössä ollutta TerveKuu-järjestelmää. Tervekuuta on käytetty hyväksi mm. sinne aikaisemmin syötettyjen tietojen osalta, minkä lisäksi sinne on syötetty jonkin verran uusia tietoja. Vati-järjestelmän käyttöön otossa ja käytettävyydessä on ollut paljon pahoja ongelmia, mikä on osaltaan vaikuttanut kirjausten tekemiseen ja valvontasuunnitelman toteutumiseen.

Henkilöstö on osallistunut aluehallintoviraston koulutuksiin, kaupungin sisäisiin koulutuksiin sekä valtakunnallisiin koulutustilaisuuksiin n. 5,6 päivää henkilöä kohti vuoden 2019 aikana.

Valvontasuunnitelman mukaisesta säännöllisestä valvonnasta peritään valvontamaksuja. Vuonna 2019 valvontamaksuja ja ilmoitusten käsittelymaksuja perittiin yhteensä n. 249 000 €. Tulot kirjautuvat ympäristöterveydenhuollon tuloiksi. Tuloilla katetaan ympäristöterveydenhuollon menoja.

Elintarvikevalvonta

Suunnitelmallisten tarkastusten toteuma

Elintarvikevalvonnan tarkastussuunnitelma vuodelle 2019 perustui valvontakohteiden kartoitukseen, valtakunnalliseen elintarvikevalvonta-ohjelmaan sekä kohdekohtaiseen riskinarviointiin. Suunnitelma laadittiin Ruokaviraston tarkastustiheysohjeen mukaisesti, huomioiden valvontakohteiden toiminnan luonne ja laajuus. Suunnitelman mukaisia tarkastuksia olivat myös uusien elintarvikehuoneistojen tarkastukset.

Vuonna 2019 Kuopiossa oli rekisteröitynä yhteensä 673 alkutuotantopaikkaa, joista 262 kpl oli maidontuotantotiloja. Maidontuotantotilojen tarkastukset kuuluvat ostopalvelusopimukseen, Siilinjärven ympäristöpalveluiden kanssa. Valvontasuunnitelmassa maidontuotantotilojen tarkastustavoite oli 55, toteuma oli 39 tarkastusta.

Vuonna 2019 Kuopiossa oli 838 elintarvikehuoneistoa (pl. alkutuotannon kohteet, taulukko 1). Valvontatarpeen mukaisten tarkastusten toteuma oli 90 %, mikä oli hyvällä tasolla. Suunnitelmallisista tarkastuksista 7 % oli uusintatarkastuksia ja ne tehtiin toimijoille annettujen toimenpidekehotusten seurantaan varten. Elintarvikevalvontaan suunniteltu henkilöstöresurssi oli 6 htv, josta suunnitelmalliseen valvontaan 1,7 htv. Priorisointia tehtiin pääasiallisesti niiden elintarvikehuoneistojen osalta, joihin oli suunniteltu useita tarkastuksia vuodelle 2019.

Taulukko 1. Elintarvikehuoneistojen tarkastusten toteumaseuranta.

Vuosi	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Elintarvikehuoneistot, kpl	887	824	846	842	867	847	838
Valvontatarve (suunniteltu tarkastusten määrä, kpl)	1100	1277	1252	1183	483 (+ tarv. uusint. arv. 72 tark)	530 (+ tarv. uusint. arv. 80 tark)	547 (+ tarv. uusint. arv. 82 tark.)
Priorisoitujen tarkastusten suunniteltu määrä, kpl	607	743	706	724	ei erillistä priorisointia	ei erillistä priorisointia	ei erillistä priorisointia
Tehdyt suunnitelman mukaiset tarkastukset, kpl (ml. seurantatark.)	594	710	605	649	465 (uusint. 34 tark)	498 (uusint. 32 tark)	495 (uusint. 35 tark)
Tehdyt suunnitelman ulkopuoliset tarkastukset, kpl	20	15	22	22	22	40	25
Toteuma valvontatarpeeseen nähden	54 %	56 %	48 %	55 %	96 %	94%	90%

Toteuma suunnitel- tuihin tar- kastuksiin nähdän	97 %	98 %	86 %	90 %	96 %	94%	90%
--	---------	---------	---------	---------	---------	-----	-----

Suunnitelman ulkopuoliset tarkastukset ja epidemiatyöryhmän toiminta
Valvontasuunnitelman ulkopuolisia tarkastuksia tehtiin asiakas-valitusten, ruokamyrkytys epäily selvitysten, projektien ja Ruokaviraston valvontapyyntöjen perusteella. Näiden johdosta tehtiin 25 valvontasuunnitelman ulkopuolista tarkastusta. Tarkastukset olivat toimijoille maksuttomia. Myös uusien laitosten sekä laitosten uusien toimintojen hyväksymiset edellyttivät suunnitelman ulkopuolisia tarkastuksia. Näitä tehtiin kaksi kappaletta. Ruoka- tai vesivälitteisiä epäilyilmoituksia tuli yhteensä 66 kappaletta. Kaikki ruokamyrkytys epäilyihin ja asiakasvalituksiin liittyvät selvitykset pystyttiin hoitamaan käytettävissä olleilla resursseilla.

Helmikuussa tehtiin RYMY-ilmoitus tapauksesta, jossa lounasravintolan, 12 hengen lounasseurueesta 75 % sairastui norovirus, genotyyppi GII aiheuttamaan ruokamyrkytykseen. Tapauksen selvittäminen vaati resursseja, mm. tarkastusten, näytteenoton ja kyselytutkimuksen ja tulosten analysoinnin vuoksi.

Epidemiatyöryhmä kokoontui vuoden 2019 aikana kolme kertaa ja lisäksi kolme kertaa pidettiin yhteisiä Virve-harjoituksia. Epidemiatyöryhmän kokouksissa käsiteltiin ruokamyrkytysilmoituksia ja yleistä epidemiatilannetta sekä keskusteltiin muista ajankohtaisista aiheista. Epidemiaselvitystyöryhmän huomioita hyödynnettiin elintarvikevalvonnan kartoitusprojektien suunnittelussa.

Näytteenottojen toteuma

Hyväksytyjen elintarvikehuoneistojen (6 elintarvikealan yritystä) omavalvonnan valvontaa varten oli laadittu suunnitelma viranomaisnäytteenotosta. Elintarvike- ja pintapuhtausnäytteiden määräksi oli suunniteltu 59 näytettä, toteuma oli 46 näytettä (78 %). Suunnitelman täysimääräiseen toteutumiseen ei päästy suunnitelmaan sisältyneen elintarvikehuoneiston toiminnan päättymisen ja laitosten toiminnoissa tapahtuneiden muutosten vuoksi.

Lisäksi viranomaisnäytteenottoa sisältyi suunniteltuihin projekteihin ja Ruokaviraston koordinoimana vierasaine- ja torjunta-ainevalvontaan. Suunniteltujen projektien ja Ruokaviraston vierasaine- ja torjunta-ainejäämälä valvonnan näytteidenotto toteutettiin täysimääräisesti.

Suunnitelman ulkopuoliset näytteenotot liittyivät ruokamyrkytys epäily- tai asiakasvalitus selvityksiin.

Projektisuunnitelman toteuma

Projektisuunnitelmaan sisältyivät vuonna 2019 Ruokaviraston koordinoima suolan ja ravintoarvon valvontaprojekti, jossa valvottiin suolan saannin kannalta merkittävien elintarvikkeiden ravintoarvotietoja sekä merkintöjen säännösten mukaisuutta ja oikeellisuutta. Projektitarkastukset toteutettiin

valvontasuunnitelman mukaisten tarkastusten yhteydessä elintarvikkeita valmistavissa kohteissa ja pakkaamattomien elintarvikkeiden vähittäismyynissä. Näytteitä otettiin kolmesta Ruokaviraston määrittelemästä valvontakohteesta. Projektitarkastukset raportoitiin Ruokavirastoon webropol-lomakkeen kautta. Tuloksista tiedotetaan vuoden 2020 aikana.

Ympäristöterveydenhuollon omalla projektilla kartoitettiin uppopaistorasvojen laatua leipomoissa ja tarjoilupaikoissa. Näytteet otettiin kuudesta leipomosta ja 24 tarjoilupaikasta. Uppopaistorasvojen käyttökelpoisuus tutkittiin kemiallisten analyysien ja aistinvaraisen arvioinnin perusteella. Projektin tulosten mukaan kuopiolaisten leipomoiden ja tarjoilupaikkojen käyttämien uppopaistorasvojen laatu oli pääsääntöisesti hyvä. Projektin tuloksena todettiin kuitenkin, että uppopaistorasvan laatua on syytä kartoittaa jatkossakin, koska esille tuli myös selkeästi heikentyneitä uppopaistorasvoja. Toimijoille annettiin kehotukset huonojen uppopaistorasvojen laadun parantamiseksi. Korjaavien toimenpiteiden toteutumista valvottiin ottamalla uusintanäytteet omavalvonnan valvontanäyteinä kohteista, joissa uppopaistorasvanäyte todettiin selkeästi heikentyneeksi. Jälkivalvonta jatkuu vuonna 2020 valvontasuunnitelman mukaisten tarkastusten yhteydessä. Projektin yhteenvedosta julkaistiin tiedote.

Projektsuunnitelman ulkopuolisena projektina selvitettiin vähittäismyynissä ennen aikaisesti harmaantuneiden lihaleikkeleiden elintarvikekelpoisuutta. Lisäksi tarjoilu- ja vähittäismyymintapaikkojen valvonnassa huomioitiin Ruokaviraston valvontapyyntö kinkku –sanan käytöstä elintarvikkeissa. Toimijoille annettiin ohjausta tarkastuksilla ja em. tuotteiden oikeasta nimeämistä tiedotettiin elintarvikevalvonnan infokirjeessä.

Ympäristöterveydenhuolto osallistui myös Itä-Suomen Poliisilaitoksen organisoimaan tehostettuun ravintolavalvontaan yhdessä verohallinnon, työsuojeluviranomaisen ja pelastuslaitoksen kanssa, jossa elintarvikevalvonnan osalta havaittiin eriasteisia hygieniain ja elintarvikkeiden säilyttämiseen liittyviä puutteita. Osa havaituista puutteista oli elintarviketurvallisuutta heikentäviä ja näihin ravintoloihin kohdennettiin jälkivalvontatoimenpiteitä.

Elintarvikevalvonnan vaikuttavuus

Oiva-tarkastusten myötä valvonnan tehokkuus ja vaikuttavuus on lisääntynyt. Oivallisten ja hyvien arvosanojen yhteismäärä pysyi edellisvuosien tasolla (92 %) (taulukko 2). Toimijat olivat ottaneet suhteellisen hyvin vastuuta omasta toiminnastaan ja toimintaansa liittyvien riskien hallinnasta. Toimijoille annettiin tarvittaessa toimenpidekehotuksia, joiden toteutumista seurattiin maksullisilla uusintatarkastuksilla. Hallintopakkomenetelyjä ei vuoden 2019 aikana ollut tarpeen käyttää, toimijat korjasivat puutteet ja epäkohdat annetuissa määräajoissa.

Taulukko 2.

Vuosi	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Oiva-tarkastusten määrä, kpl	319	533	526	631	497	488	496
Oivallinen %	42 %	43 %	49,5 %	63 %	58 %	60 %	62%
Hyvä %	47 %	45 %	42 %	32 %	35 %	34 %	30%
Korjattavaa %	11 %	12 %	8 %	4,7	7 %	6 %	8%

				%			
Huono %	0 %	0 %	0,5 %	0,3 %	0 %	0 %	0%

Vaikuttavuutta pyrittiin lisäämään kattavan tiedotustoiminnan avulla. Elin-
tarvikevalvonnassa jatkettiin hyväksi havaittua tapaa tiedottaa toimijoita
ajankohtaisista asioista ja teemoista erillisillä tiedotuskirjeillä. Tiedotteista
on saatu positiivista palautetta toimijoilta. Tiedotekirjeet laadittiin erikseen
myymälöille, tarjoilupaikoille ja elintarvikkeiden valmistajille. Tiedotekirjei-
tä laadittiin kaksi kertaa vuoden aikana. Tiedotteiden lisäksi toimijoille ker-
rottiin ajankohtaisista asioista tarkastuksilla, sähköpostitse ja puhelinneu-
vonnalla. Puhelin- ja sähköpostineuvontaan kului merkittävä osa tarkasta-
jien työajasta.

Elintarvikevalvonnan tulot

Elintarvikevalvonnasta kertyi vuonna 2019 valvontatuloja yhteensä n.
71126 €, mikä oli hieman vähemmän kuin edellisenä vuotena. Suunnitel-
mallisten tarkastusten osalta maksuja kertyi 63781 €, elintarvikehuoneis-
toilmoitusten ja päätösten käsittelymaksuja kertyi 7345 €.

Elintarvikevalvontasuunnitelman painopistealueiden toteutuminen

*1. KUTI –tietojen hyödyntäminen valvonnan ohjauksessa ja toteuttami-
sessa.*

Tietoja on tarkasteltu sekä valvontatietojärjestelmistä (VATI ja TerveKuu)
että valtakunnallisesta Ruokaviraston Kiikari-järjestelmästä. Ympäristöter-
veydenhuollon keskitetty toiminnan ohjaus- ja tiedonhallintajärjestelmä
VATI korvasi keskitetyn valvontatietovarasto KUTI-YHTIn sekä sen käyttö-
liittyminä toimineen kuntajärjestelmän, Tervekuun. Valvonnan historiatie-
toja vietiin VATIn tietovarantoon, Laari –vanhojen tietojen arkistoon, tie-
donsiirtoprojektissa, jossa valvojilla on tietojen katselumahdollisuus. Laa-
rin käytettävyys ei vastaa vanhan kuntajärjestelmän ominaisuuksia, esi-
merkiksi valvontatapahtuman liitteenä siirretyt asiakirjat eivät avaudu
Laarissa, jonka vuoksi Tervekuu jätettiin vielä käyttöön valvontahistorian
katselua ja hakuja varten. Tietoja on hyödynnetty valvontakohtarekisterin
ajantasaistamisessa, virheiden korjaamisessa ja toteumatietojen rapor-
toinnissa.

2. VATI:n käyttöönotto

Ympäristöterveydenhuollon keskitetty toiminnanohjaus ja tiedonhallinta-
järjestelmä VATI otettiin käyttöön vuoden 2019 alussa. Henkilöstö on kou-
luttautunut uuden järjestelmän käyttöön. Uuden järjestelmän käyttöönot-
toon ja toimintaan liittyneet lukuisat ongelmat ovat vieneet vuonna 2019
merkittävästi resursseja, hidastaneet prosesseja ja hankaloittaneet val-
vontatyön toteutumista.

*3. Elintarvikevalvonnan yhdenmukaisuuden ja riskiperusteisuuden edis-
täminen*

Elintarvikevalvonnan tarkastajat ovat osallistuneet kattavasti Ruokaviras-
ton ja Aluehallintoviraston tarjoamiin koulutuksiin. Pikantti viran-
omaisekstranettiä on seurattu mm. tiimipalaverissa. Ruokaviraston päivi-
tetyt ohjeet on otettu käyttöön ajantasaisesti, soveltamisohjeita on käyty
kattavasti läpi tiimipalaverissa ja etsitty yhteisiä linjoja tulkinnoille. Elin-
tarvikevalvonnan yhdenmukaistamista kehitettiin säännöllisten tiimipala-
verien lisäksi elokuussa 2019 elintarviketarkastajan virassa aloittaneen

henkilön perehdyttämisohjelmaan sisältyvillä paritarkastuksilla, joita toteutettiin 5 kpl. Kohdekohtaista valvontatarpeenarviointia on käyty läpi tiimipalavereissa, tällä on pyritty varmistamaan toimijoiden tasapuolinen kohdeltu valvonnassa.

Elintarvikevalvonta järjesti toukokuussa 2019 Itä-Suomen valvontayksiköiden elintarvikevalvonnan viranhaltijoiden yhteistyöpalaverin, jossa keskusteltiin tehtäväkentän ajankohtaisista teemoista ja haettiin alueellisesti yhteisiä linjauksia käytännön valvontatyössä esiin nousseisiin kysymyksiin.

Ruokaviraston Elintarvikehuoneiston riskiluokitus ja valvontatarpeen määrittäminen -ohje päivityksineen ja sen pohjalta laaditut tarkastussuunnitelmat on todettu käytössä hyväksi. Valvontatarve ja käytössä olevat resurssit kohtaavat, ja valvonta saadaan kohdennettua tehokkaasti. Työnsuunnittelu on helpottunut riskiperusteisuuden vähennettyä laskennallisia tarkastusmääriä.

4. Valvonnan kohde- ja vaativuuskattavuuden varmistaminen – painoalueena elintarvike-paranteiden valvonta

Painopistealueen tavoitteena on vahvistaa ja syventää valvontayksiköiden osaamista elintarvikeparanteiden vaatimusten ja valvonnan osalta ja varmistaa, että elintarvikeparanteiden valvonta on yhdenmukaista ja osa normaalia elintarvikevalvontaa kaikissa valvontayksiköissä sekä, että kaikkia elintarvikeparanteiden valmistajia, tuojia, toimittajia ja käyttäjiä valvontaan riittävällä tiheydellä. Ruokaviraston asiantuntija tekee opastavan käynnin kaikkiin valvontayksiköihin. Painopistealueen toteutus jakautuu vuosille 2019-2020. Kuopion ympäristöterveydenhuollon osalta opastava käynti toteutui tammikuussa 2020. Ohjauspäivän valmistelut, materiaali-pyyntö ja omaehtoinen perehtyminen tehtiin loppuvuodesta 2019.

5. Alkutuotannon elintarvikevalvonnan vakiinnuttaminen

Alkutuotannon valvontakohdetiedot on siirretty VATIin ja tietoja on ylläpidetty ja päivitetty tarvittaessa. Alkutuotantoon kohdistuva valvonta toteutettiin riskiperusteisesti maidontuotantotiloille ja sellaisenaan syötävien kasvien tuotantoon, johon liittyy erityisiä vaaroja (esim. avomaaviljely ja päältä kastelu). Tarkastukset sisältyivät tarkastussuunnitelmaan. Valvonta- ja tarkastussuunnitelmat laadittiin Ruokaviraston ohjetta, Alkutuotannon elintarvikevalvonta ja riskinarviointi, noudattaen. Kohteiden valvonnassa käytetään alkutuotannon elintarvikevalvontaan laadittuja Ruokaviraston ohjeita.

6. Elintarvikepetokset, petosten valvonnan ja torjunnan valmiuden kehittäminen

Elintarvikevalvonta on pyrkinyt syventämään viranomaisyhteistyötä Itä-Suomen Poliisilaitoksen talousrikostutkinnan ja verohallinnon kanssa. Elintarvikevalvonta osallistui yhteistyöviranomaisena tehostettuun ravintolavalvontaan keväällä 2019 ja yhteistyöviranomaisten koulutustapahtumaan joulukuussa 2019.

7. Luonnonmukainen tuotanto ja Luomu-tuotteiden jäljitys luomuketjussa: jäljittäminen rutiiniksi

Tarkastuksilla on valvottu oiva -riviä 12.5, johon sisältyy Luomu-tuotteiden käyttö ja markkinointi valvontakohteissa. Jäljitettävyyttä tarkastettaessa on perehdytty myös kohteissa käytössä oleviin Luomu-tuotteisiin ja näiden jäljitettävyytietojen oikeellisuuteen. Paikallisten valmistajien Luomuketjun vaatimustenmukaisuutta on varmistettu tarkastusten yhteydessä.

8. Nimisuojaajan valvontahanke, Projektin tulosten raportointi ja hyödyntäminen

Elintarvikevalvonta osallistui vuonna 2018 valtakunnalliseen nimisuojuatuotteisiin kohdentuneeseen valvontahankkeeseen, jonka tulosten raportointi ja hyödyntäminen suunniteltiin toteutettavaksi vuonna 2019 Ruokaviraston projektisuunnitelman mukaisesti. Valvontahankkeen tuloksista tiedotettiin Kuopion kaupungin internetsivuilla. Tiedote sai julkisuutta myös paikallismedioissa.

Projektitarkastuksilla havaittujen puutteiden jälkivalvontaa jatkettiin vuonna 2019 ja nimisuojaajan valvontaa toteutettiin valvontasuunnitelman mukaisen tarkastusten yhteydessä mm. tarjoilupaikoissa.

9. Valmissalaattien patogeeniprojekti

Kunnallisia ympäristöterveydenhuollon valvontayksiköitä pyydettiin toteuttamaan projektia omalla alueellaan ja raportoimaan tutkimusten tulokset Ruokavirastoon siltä osin, kun valvontayksikkö vastaa tutkimuksista. Ruokavirasto vastaa projektin suunnittelusta ja tulosten valtakunnallisesta raportoinnista. Lisäksi Ruokavirasto vastaa osasta projektiin liittyvistä tutkimuksista ja niiden tulosten kokoamisesta. Alun perin näytteenottojakso oli suunniteltu toteutettavaksi vuosina 2018-2019. Vuoden 2019 alussa näytteenottojaksoa pidennettiin vuoden 2020 loppuun saakka. Kuopiossa näytteenotto toteutettiin vuoden 2018 aikana.

10. Valvontaverkostot

Elintarvikevalvonnan tarkastajat osallistuivat kaikkiin tarjolla olleisiin valvontaverkostoihin, joita ovat elintarviketiedot, ravintolisät -koostumus ja markkinointi, kontaktimateriaalit sekä elintarvikeparanteiden valvontaverkostot. Valvontaverkostot kokoontuvat säännöllisesti Skype-yhteydellä sekä jakavat ajantasaista tietoa aihepiiristään sekä sähköpostilistoilla että Ruokaviraston Pikantti ekstranetin työtiloissa. Valvontaverkostoissa kertynyttä tietoa jaettiin muille mm. elintarvikevalvontatiimin palaverissa.

11. Valtakunnallinen ravintoarvomerkintöjen ja suolan valvontahanke Projektin suunnittelu ja toteutus

Elintarvikevalvonta osallistui Ruokaviraston koordinoimaan valvontahankkeeseen projektitarkastuksin ja näytteenotoin vuonna 2019. Hankkeella pyrittiin valvonnan ohjauskeinoin vahvistamaan toimenpiteitä suolankäytön vähentämiseksi väestötasolla. Projektin ohella Ruokavirasto kerää tietoa myös muista yleisistä elintarvikkeesta annettavista tiedoista. Valvontaprojektin kohteena ovat pakatut ja pakkaamattomat elintarvikkeet, joita voimakassuolaisuusmerkintä koskee. Projektiin liittyy myös näytteenottoa pakatuista ruokaleivistä, makkaroista ja muista leikkeleinä käytettävistä lihavalmisteista sekä valmisruoista. Ruokavirasto päätti jatkaa projektin toteutusaikaa 30.6.2020 saakka. Elintarvikevalvonta tiedottaa projektin tuloksista Ruokaviraston valtakunnallisen projektiyhteenvedon valmistuttua mahdollisesti vuoden 2020 aikana.

12. Sisämarkkinakauppa/matkustajaliikenne (viranomaisten yhteistyön kehittäminen eläimistä saatavien elintarvikkeiden valvonnassa) sekä vienti ja tuonti

Elintarvikevalvonta on seurannut Ruokaviraston ohjeistusta eläimistä saatavien elintarvikkeiden maahantuontiohjeistuksista ja soveltanut niitä tarpeen mukaan valvontatyössä. Eläinperäisten elintarvikkeiden sisämarkkinatuontivalvonta siirtyi kuntien tehtäväksi 1.1.2020 voimaan tullessa elintarvikelain muutoksessa. Siirron yhteydessä ensisaapumisvalvonta sisällytettiin OIVA-järjestelmään, josta valvojia on koulutettu joulukuusta 2019 alkaen. Vuonna 2019 sisämarkkinatuontia valvottiin kuten aikai-

semmin Ruokaviraston valvontasuunnitelman mukaisesti ensisaapumispaikoissa Kuopion kaupungin ja Ruokaviraston välisen sopimuksen nojalla.

Terveysturvallisuuden valvonta

Valtakunnallisessa terveysturvallisuuden valvontaohjelmassa on määritelty tarkastuskohteiden riskiluokat ja tarkastustiheydet. Vuosien 2015 - 2019 terveysturvallisuuden valvontasuunnitelmassa on otettu huomioon nämä valtakunnalliset ohjeet ja samalla määritelty pääsääntöisesti kunkin tarkastuskohteen tarkastustiheys riskinarvioinnin perusteella sekä tarkastusajan kohta. Tarkastuskohteita on yhteensä n. 650 kpl. Tarkastustiheys voi vaihdella kerran vuodessa tehtävästä tarkastuksesta viiden vuoden välein tehtävään tarkastukseen.

Vuoden 2019 terveysturvallisuusvalvonnassa suunniteltiin tarkastettavaksi 251 kohdetta ja määräksi 251 tarkastusta. Valvontasuunnitelman mukaisia tarkastuksia tehtiin yhteensä 190 kappaletta 190 tarkastuskohteeseen. Tarkastuskohteiden ja tarkastusten osalta suunnitelman toteutumistaso oli 76 %. Tarkastuksia kohdennettiin suunnitelman mukaisesti. Valvontaa tehtiin kattavasti, mutta samalla otettiin huomioon riskinarviointi esim. majoitustilojen ja muiden vähäriskisten valvontakohteiden tarkastuksissa toteuma oli alhaisempi kuin korkeampiriskisissä kohteissa. Uusia valvontakohteita aloittaa toimintansa ja osa vanhoista valvontakohteista lopettaa toimintansa, jolloin tarkastuksia voi jäädä tekemättä myös näistä syistä. Terveysturvallisuuden valvontaan suunniteltu henkilöstöresurssi oli 5 htv, ja suunnitelmalliseen valvontaan 1,5 htv. Valvontasuunnitelman ulkopuolisia tarkastuksia, pääasiassa asuntojen terveydellisten olosuhteiden tarkastuksia tehtiin yhteensä 185 kappaletta, mikä on lähes sama määrä kuin valvontasuunnitelman mukaisten tarkastusten määrä. Yhteensä tarkastuksia tehtiin 375. Ympäristöterveydenhuolto osallistui myös asiantuntijana koulujen ja päiväkotien kohdekohtaisten sisäilman tarkastustyöryhmien toimintaan. Ympäristöterveydenhuolto osallistui alkuvuodesta maakuntauudistuksen valmisteluun. VATI-tietojärjestelmä toimimattomuus on erityisesti hankaloittanut terveysturvallisuuden valvontasuunnitelman toteuttamista.

Talous- ja uimaveden valvonnassa on noudatettu valtakunnallisia ohjeita ja tarkastukset ja näytteet on otettu suunnitelman mukaisesti ja raportoitu erikseen ohjeiden mukaisesti. Talous- ja uimavesinäytteitä otettiin yhteensä 652 kappaletta. Talousvesilaitosten tarkastusten yhteydessä on aina tarkistettu valvontatutkimusohjelmat ja varautumissuunnitelmat. Lisäksi ne on tarkistettu mahdollisten muiden muutosten yhteydessä. EU-uimarantojen uimavesiluokitus on tarkistettu vuosittain ja yleisölle tiedottaminen on toteutettu asetuksen vaatimusten mukaisesti.

Talousvesilaitosten osalta riskinarviointia ja valvontatutkimusohjelmien päivittämistä ovat haitanneet, ettei Valviralta ja STM:ltä ole saatu vastauksia tulkintoihin muuttuneisiin talousvesiasetuksen säädöksiin.

Eriasteisia paikallisia kosteus- ja mikrobivaurioita havaittiin noin 35 % kouluista ja päiväkodeista. Vakavampia kosteus- ja mikrobivaurioita oli noin 15 %:ssa tarkastetuista kohteista. Lisäksi tarkastuksilla havaittiin ilmanvaihtoon liittyviä puutteita, lämpöolosuhdeongelmia ja kalusteongelmia ja puutteita yläpintojen siivouksessa. Uusissa kohteissa oli esim. vaikeasti puhdistettavia rakenteita ja koulurakennuksen mitoittamiseen (käyttämäärä) liittyviä epäkohtia. Epäkohtien ja puutteiden korjaamiseksi annettiin kehoituksia ja veloitteita sekä pyydettiin kirjallisia selvityksiä teh-

dyistä toimenpiteistä ja/tai lisäselvityksistä. Toimenpiteiden toteuttamista valvottiin asiakirjatarkastuksilla ja jälkivalvontatarkastuksilla.

Terveysturvallisuuden valvontasuunnitelman toteuttamiseen voidaan arvioida olleen hyvät resurssit vuonna 2019. Tilanne on huonontunut loppuvuodesta alkaen. Säännöllisen valvonnan ulkopuoliset tarkastukset, jälkivalvonta ja jälkivalvontatoimenpiteet, valitusten hoitaminen, neuvonta, tilastointi, raportointi, kohdetietojen tallentaminen tietojärjestelmään ja muut tehtävät vievät kuitenkin merkittävän osan resursseista. Terveysturvallisuuden valvontasuunnitelma toteutui kohtalaisesti.

Vuoden 2019 terveysturvallisuudenvalvonnasta saatiin valvontamaksuja ja näytteenottomaksua yhteensä n. 31 800 €. Saadut valvontatulot kirjautuvat ympäristöterveydenhuollon tuloiksi. Tuloilla katetaan ympäristöterveydenhuollon menoja.

Vuonna 2019 terveysturvallisuuden painopisteenä olivat:

1. Talousvettä toimittavien laitosten valvontatutkimusohjelmien päivittäminen sekä valvonnan ja näytemäärien saattaminen asetuksen mukaiseksi

Talousvettä toimittavien laitosten valvontatutkimusohjelmia on päivitetty ja tarkistettu valvontasuunnitelman mukaisten tarkastusten yhteydessä ja samalla tarkistettu, että näytemäärät ovat asetusten mukaisia.

2. Valvontayksikön oman vesihuollon häiriötilanne suunnitelman laatiminen

Ympäristöterveydenhuollon häiriötilannesuunnitelma talousveden laadun turvaamiseksi on laadittu. Suunnitelma on toimitettu Itä-Suomen aluehallintovirastolle.

3. Talousveden laatuun vaikuttavien riskien arviointi ja hallinta yhdessä talousvettä toimittavan laitoksen kanssa

Talousveden laatuun vaikuttavien riskien arviointi ja hallinta yhdessä talousvettä toimittavien laitosten kanssa on aloitettu ja työtä jatketaan edelleen. Vuoden 2019 aikana ei hyväksytty yhtään riskinarviointia. Talousvettä toimittavien laitosten tarkastajat ovat osallistuneet talousvesikoulutukseen. Koulutukset jatkuvat edelleen.

4. Kauneushoitoloiden ja muun ihon käsittelyn ihoa läpäisevien toimintojen valvonta.

Kauneushoitoloiden tarkastuksia oli suunniteltu vuodelle 2019 yhteensä 27 tarkastusta. Tarkastuksia tehtiin 32. Tatuointeja ja lävistyksiä tekeviin huoneistoihin suunniteltiin tehtäväksi 2 tarkastusta. Tarkastuksia tehtiin 2 kpl.

5. Sisäilmaselvityksissä ulkopuolisten asiantuntijoiden hyödyntäminen ja koulujen yhteistarkastukset eri tahojen kanssa.

Sisäilmaongelmallisissa kohteissa ja joissakin peruskorjauskohteissa on edellytetty kiinteistön omistajilta ulkopuolisen sisäilma-asiantuntijan lausuntoja. Valvontasuunnitelman mukaiset koulujen tarkastukset on tehty yhteistarkastuksina eri tahojen kanssa. Ympäristöterveydenhuolto on osallistunut Oppilaitosympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin tarkastusten ja tarkastuslomakkeen kehittämiseen. Moniammatillisen toimintamallin laajentamista pilotoitiin viidessä koulussa.

6. *Terveysuojelun huomioiminen suunnittelussa ja päätöksenteossa.* Ympäristöterveydenhuolto on antanut muille viranomaisille lausuntoja mm. ympäristölupahakemuksista, vesihuoltolaitosten toiminta-alueista, lainsäädäntömuutoksista.

Kuopion kaupungin rakennusvalvonnassa toimii tekninen tarkastustyöryhmä, jossa yhtenä jäsenenä on ympäristöterveydenhuollon edustaja. Työryhmä kokoontuu kerran viikossa. Työryhmässä käsitellään rakennuslupahakemuksia ja käsittelyn yhteydessä kirjataan ympäristöterveydenhuollon kommentit. Kommenteissa otetaan kantaa erityisesti terveyshaittojen ennalta ehkäisyyn. Tarvittaessa tilojen käyttötarkoituksen muuttuessa on edellytetty mm. tilojen terveystieteiden olosuhteiden selvittämistä asiantuntijalla ennen lupahakemuksen hyväksymistä. Ympäristöterveydenhuollolla on pääsy rakennusvalvonnan käytössä olevaan lupapisteen sähköiseen järjestelmään, jossa käsitellään kaikki sähköisesti haetut rakennusluvut. Ympäristöterveydenhuollolla on mahdollisuus ja oikeus kirjata lausunnot ja kommentit suoraan lupapisteen järjestelmään.

Kuopiossa on käynnissä katupölyn lähteet, päästönvähennyskeinot ja ilmanlaatuvaikutukset tutkimushanke (PUTSI KALPA 3), jossa ympäristöterveydenhuolto on ollut mukana ohjausryhmässä. Hanke jatkuu myös vuonna 2020.

Kuopion Neulalahden ja Savilahden sedimentit –riskinarvioinnin ohjausryhmässä mukana myös ympäristöterveydenhuollon edustaja.

Ympäristöterveydenhuolto on mukana aktiivisesti Kuopion kaupungin sisäilmaryhmässä, jossa sillä on oma edustaja sekä kohdekohtaisissa sisäilmaryhmissä.

Hyvinvointiryhmässä ympäristöterveydenhuollosta on edustaja, joka edustaa koko kaupunkiympäristön palvelualueelta. Hyvinvointiryhmässä käsitellään laajasti hyvinvointiin ja terveyteen liittyviä asioita ja pääpaino on ennalta ehkäisevässä toiminnassa ja korjaavissa toimenpiteissä. Hyvinvointiryhmä toimii samalla WHO:n Healthy Cities -verkostossa toisena kaupunkina Suomessa.

Vuoden 2019 aikana ei järjestetty valtakunnallisia valvontaprojekteja eikä omia erillisiä valvontaprojekteja terveydensuojelun valvonnassa.

Tupakkalain valvonta

Tupakan myyntipaikkoja oli yhteensä vuoden 2019 alussa 154 kpl. Valvontasuunnitelmassa suunniteltiin tarkastusten määräksi 78. Tarkastuksia tehtiin 71 kpl. Suunnitelman toteutumisaste oli 91 %. Lisäksi tarkastettiin uudet tupakan vähittäismyyntipaikat ja toimipaikat, joissa tapahtui toiminnan harjoittajan vaihtumisia. Tupakkalain valvontaan suunniteltu henkilöstöresurssi oli 0,5 htv, suunnitelmalliseen valvontaan 0,3 htv. Tarkastuksilla todettiin epäkohtia ja puutteita tupakan myynnissä, erityisesti tupakan omavalvonnan toimeenpanossa ja henkilökunnan perehdytyksessä. Epäkohtien ja puutteiden korjaamiseksi on annettu kehoituksia ja velvoitteita sekä pyydetty kirjallisia selvityksiä tehdyistä toimenpiteistä.

Tupakan vähittäismyyntilupahakemuksia toimitettiin kaikkiaan 15 kappaletta, joista on tehty päätökset. Tupakan myynnin tarkastusten yhteydessä

on samalla tarkastettu myös nikotiinivalmisteiden myyntiä, mikäli sitä harjoitettiin valvontakohteessa.

Koulujen ja oppilaitosten terveydensuojelun valvontatarkastusten yhteydessä kiinnitettiin huomiota myös tupakkalain valvontaan. Vuonna 2010 syksyllä voimaan tullut tupakkalain muutos on tiukentanut oppilaitosten alueella tapahtuvaa tupakointia. Koulutarkastuksilla ja erillisillä tupakkalain valvontatarkastuksilla on selvitetty ja ohjeistettu lain muutoksen vaatimuksia. Koulujen tupakointikielloissa ei havaittu ongelmia. Myös päiväkoteihin terveydensuojelulain mukaan tehdyissä tarkastuksissa selvitettiin mahdollista tupakointia. Koulu- ja päiväkotitarkastusten yhteydessä tehtiin yhteensä 54 tupakkalain valvontatarkastusta. Tupakointikieltojen valvonta on tapahtunut pääasiassa muun valvonnan yhteydessä ja siihen on tarkastuskohteessa käytetty vähän aikaa.

Ravitsemisliikkeiden, joissa on tupakoinnin täyskielto sekä rakennusten, kulkuneuvojen ja muiden vastaavien paikkojen sisätiloissa, jotka ovat yleisön käytettävissä ei vuonna 2019 tehty varsinaisia tupakkavalvonnan tarkastuksia. Elintarvikevalvonnan tarkastuksilla näissä kohteissa ei todettu ongelmia tupakoinnin suhteen.

Asuntoyhteisöt hakivat tupakointikieltoja huoneistoparvekkeille ja -pihoille. Tupakointikieltopäätöksiä tehtiin vuonna 2019 17 kappaletta. Tupakointikieltohakemusten käsittely työllistää melko paljon ja vie resursseja valvonnalta.

Tupakan vähittäismyyntin valvontaa on suorittanut yksi tarkastaja, jonka työtehtäviin kuuluu myös terveydensuojelulain valvontaa. Hänen tupakkavalvontaan varatusta työajasta suurin osa menee lupahakemusten ja tupakointikieltojen käsittelyyn ja suunniteltuihin valvontatehtäviin jää selvästi vähemmän aikaa. Tupakan myyntipaikkojen tarkastuksia on pystytty tekemään suunnitelman mukaisesti, kun käytettävissä on ollut kesätyöntekijä. Ilman kesätyöntekijää tupakan myyntipaikkojen valvonta ei onnistu valtakunnallisten valvontaohjelman ja valvontasuunnitelman mukaisesti.

Vuoden 2019 tupakkalain valvonnasta saatiin valvontamaksuja ja tupakanmyyntilupapäätösmaksuja yhteensä n. 121 300 €. Saadut tulot kirjautuvat ympäristöterveydenhuollon tuloiksi. Tuloilla katetaan ympäristöterveydenhuollon menoja.

Vuoden 2019 tupakkalain valvonnan painopistealueena olivat ravintoloiden tupakointitilat ja myynnin osalta erikoisliikkeet ja vähittäismyyntipakkaukset. Ravintoloiden tupakointiloihin tehtiin 3 tarkastusta. Vuoden 2019 lopussa oli tällaisia tiloja käytössä 4 kpl. Tupakan myynnin erikoisliikkeessä tehtiin tarkastus. Vähittäismyyntipakkauksia tarkastettiin pistokoeluoitteisesti myyntipaikkojen tarkastusten yhteydessä.

Vuoden 2019 aikana ei järjestetty valtakunnallisia valvontaprojekteja eikä omia erillisiä valvontaprojekteja tupakkalain valvonnassa.

Eläinlääkintähuolto

Eläinlääkäripalvelut

Kuopion kaupunki ostaa eläinlääkintähuollon palvelut Siilinjärven ja Tervon kunnalta sekä pieneläinpäivystyksen yksityiseltä toiminnanharjoittajalta.

Eläinlääkäripalveluiden laatu ja määrä olivat kysyntään nähden riittävät. Myös terveydenhuoltopalveluita ja ei-kiireellisiä, perustason pieneläinpalveluita on voitu tarjota pääosin kysyntää vastaavasti. Kaikki vakituiset virrat on saatu täytettyä, mutta sijaisten saatavuudessa on ollut haasteita, mikä on ajoittain aiheuttanut kuormittumista vakituisille viranhaltijoille. Pidemmällä aikavälillä vaikeudet sijaisten saatavuudessa voivat aiheuttaa vakavia haasteita eläinlääkäripalveluiden järjestämiselle.

Alueella on myös yksityisiä eläinlääkäripalveluita, erityisesti terveydenhuollossa ja pieneläinpalveluissa. Yksityiset palvelut vähentävät kunnan eläinlääkäreiden työmäärää niillä alueilla, joissa on tarjolla sekä yksityinen että kunnallinen palvelu. Kunnaneläinlääkäreiden työmäärä vaihtelee jonkin verran eri toimipisteiden kesken. Töitä on vuonna 2018 pyritty tasamaan myös toimipisteiden välillä. Suureläinkäyntien määrä on tähän asti pienentynyt vuosittain, mutta vuonna 2019 myös suureläinten käyntimäärät kääntyivät taas kasvuun. Tämä selittyy pitkälti hevospotilaiden määrän lisääntymisenä. Tilakoot ovat kuitenkin kasvaneet ja yhdellä tilakäynnillä hoidetaan yleensä useampaa eläintä kerralla. Kesällä 2016 tehdyn seurannan mukaan (70 kpl käyntejä) yhdellä suureläinkäynnillä hoidettiin keskimäärin 7,4 potilasta.

Koillis-Savon eläinlääkäreiden yhteisvastaanoton toiminta on lähtenyt hyvin käyntiin ja eläinlääkärit ovat olleet tyytyväisiä uuteen vastaanottoon.

Toimipisteverkoston arvioinnille ei toistaiseksi ole ollut tarvetta, mutta mikäli eteen tulisi esim. yksittäisen vastaanoton lakkauttaminen, niin käytävissä on vastaanottokohtaiset käyntimäärät usean vuoden ajalta. Yhteisvastaanottojen myötä sivutoimipisteiden eläinlääkäritarvetta muokataan käyntimäärien ja kyseisen alueen tarpeiden mukaan.

Suureläinpäivystyksessä on yksi päivystysalue ja kaksi päivystyspiiriä, jolloin alueella päivystää kaksi eläinlääkäriä yhtä aikaa. Lisäksi Karttulan alueella Tervo hoitaa suureläinten eläinlääkintähuollon ja suureläinpäivystyksen. Pieneläinpäivystys on eriytetty. Siilinjärven yhteistoiminta-alue on mukana pieneläinpäivystyksessä. Pieneläinpäivystyksen järjestää Kuopion kaupunki, joka ostaa sen yksityiseltä toimijalta.

Kaikki kunnan palveluksessa olevat vakituiset eläinlääkärit täyttävät eläinlääkintähuoltolain (765/2009) 16.2 §:n ja -asetuksen (VnA 1031/2009) 2 §:n mukaiset vaatimukset. Eläinlääkintähuollon henkilöstölle laadittiin koulutussuunnitelma vuodelle 2019 ja kukin henkilö osallistui keskimäärin 5,9 koulutuspäivään vuoden aikana.

Taulukko 3. Eläinlääkärikäyntien määrät

Eläinlääkärikäynnit 2017					Eläinlääkärikäynnit 2018					Eläinlääkärikäynnit 2019				
pieneläimet		suureläimet			pieneläimet		suureläimet			pieneläimet		suureläimet		
virka-aika	päivystys	virka-aika	terv.huolto	päivystys	virka-aika	päivystys	virka-aika	terv.huolto	päivystys	virka-aika	päivystys	virka-aika	terv.huolto	päivystys
1987	1753	2801	186	779	2224	2469	2707	238	785	2199	2470	3082	188	850

Eläinten hyvinvoinnin ja terveyden valvonta

Vuonna 2017 - 2019 tehdyt eläinsuojelu- ja eläintautilainsäädännön mukaisen tarkastusten määrät näkyvät taulukossa 4. Kaikki epäilyyn perustuvat eläinsuojelukäynnit tehtiin tapauksen kiireellisyydestä riippuen vii-

meistään noin kuukauden kuluessa epäilyilmoituksen saapumisesta, kiireelliset tapaukset nopeammin pääsääntöisesti saman viikon aikana tai jopa samana päivänä.

Ns. määräaikaistarkastukset kohdentuvat eläinsuojelulain 24 § mukaisiin ilmoituksenvaraisiin seura- ja harraste-eläinten pitopaikkoihin (esim. kennelit, hevostallit, eläinmyymälät ja eläinkaupat). Näiden kohteiden tarkastukset pyritään tekemään 4 - 5 vuoden välein.

Lemmikkieläinten kohdalla epäily kohdistui useimmiten eläimen riittämättömään liikuntaan ja eläimen pitopaikan tai pidon puutteisiin. Tuotantoeläinten eläinsuojeluepäilyissä syynä oli useimmiten pitopaikan ahtaus ja eläinten likaisuus. Tuotantoeläimiin kohdistuvien epäilyilmoitusten taustalla on usein tilalla tehdyt havainnot tai teuraseläinten huono kunto. Lemmikkieläinten osalta tilanne korjaantui useimmiten neuvonnalla tai määräyksellä ja lyhyellä määräajalla. Tuotantoeläinten osalta tilanteet tahtovat usein pitkittyä ja asian ratkaiseminen vaatii yleensä enemmän aikaa ja useamman tarkastuskäynnin samaan kohteeseen.

Vuoden aikana on kuitenkin ollut myös haastavia ja valvontaa työllistävää eläinsuojelutapauksia, joissa navetta on jouduttu kokonaan tyhjentämään osittain tai kokonaan. Useammalle koiralle on jouduttu etsimään pysyvästi uusi sijoituspaikka. Pitkittyneitä ja hankalia tapauksia on hoidettu yhteistyössä Itä-Suomen aluehallintoviraston ja poliisin kanssa.

Alueella ei todettu helposti leviäviä tai vaarallisia eläintauteja. Eläintauteihin liittyvät valvontatehtävät olivat pääsääntöisesti vastustus- ja kartoitusohjelmiin liittyviä tehtäviä ja valvottaviin eläintauteihin (esim. salmonella, EHEC, esikotelomätä, BKD, maedi-visna ja scrapie valvontaan) liittyviä tehtäviä.

Valvontaeläinlääkiresurssit olivat valtion virkatehtäviin nähden lähes riittävät. Valvontaa varten oli vuonna 2019 2,2 valvontaeläinlääkärin virkaa (1,0 ja 0,4 sekä 0,8). Vuodelle 2020 valvontaresurssia saadaan 0,2 henkilötyövuotta lisää, mikäli kaikki virat saadaan pidettyä täytettyinä. Vuonna 2019 valvontaeläinlääkäreiden viroissa on ollut pientä henkilövajausta ja se on vienyt työaikaa kiireettömimmiltä työtehtäviltä. Kaikki kiireelliset eläinsuojelu ja eläintautivalvontatehtävät on saatu hoidettua. Eläinsuojeluilmoitusten määrä ja tapausten vakavuus on lisääntynyt koko ajan. Jos virkoja ei saada pidettyä täytettyinä, on vaara, että myös kiireellisiä tehtäviä jää hoitamatta tai niiden hoitaminen viivästyy. Valtaosa eläinsuojelutarkastuksista tehdään parityönä.

Valvontaeläinlääkäreitä on tällä hetkellä 3 henkilöä, joten praktikoiden tekemä eläinsuojeluvälvonta on vähäistä ja painottuu kiireellisiin päivystystapauksiin. Koska alueella päivystää koko ajan kaksi praktikkoeläinlääkärinä, on omalle asiakkaalle tehtävät eläinsuojelutarkastukset pystytty minimoimaan. Kaikki henkilötietoja sisältävät eläinlääkintähuollon asiakirjat on tallennettu Siilinjärven kunnan sisäisiin verkkokansioihin, joihin on käyttöoikeudet vain eläinlääkintähuollon omalla henkilöstöllä.

Henkilövajauksen takia kaikkia vuodelle 2019 suunniteltuja maidontuotantotilojen hygieniatarkastuksia ei saatu tehtyä, (toteutuma 78 %).

Taulukko 4: Eläinten hyvinvoinnin ja terveyden valvonnan käyntimäärät vuonna 2016 - 2018 Kuopiossa

2017			2018			2019		
Eläinsuojelukäynnit		Tautivalvonta	Eläinsuojelukäynnit		Tautivalvonta	Eläinsuojelukäynnit		Tautivalvonta
Epäilyyn perustuvat	Vuosi-tarkas-tukset		Epäilyyn perustuvat	Vuosi-tarkas-tukset		Epäilyyn perustuvat	Vuosi-tarkas-tukset	
128	17	21	105	3	29	109	2	33

Esitys

Ympäristö- ja rakennuslautakunta hyväksyy ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman ja eläinlääkintähuollon suunnitelman toteutumisen arvioinnin vuodelta 2019 ja toimittaa sen Itä-Suomen aluehallintovirastolle VYHA-järjestelmän kautta.

Liitteet

3 7490/2014 Vuoden 2019 valvonnan toteutuminen VYHA

Valmistelija

Hannu Kirjavainen

etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

puh. +358 44 718 2272

Päätösehdotus

Ympäristöjohtaja Tanja Leppänen

Lautakunta hyväksyy ympäristöjohtajan esityksen.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

